

UTRECHTS STUDENTEN KOOR EN ORKEST

O.L.V. HANS BRANDTS BUYS

Mis in F gr. tertis
Sanctus in d kl. tertis
Mis in g kl. tertis
Sanctus in D gr. tertis

MIS

KYRIE

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Heer, erbarm U.
Christus, erbarm U.
Heer, erbarm U.

GLORIA

Gloria in Excelsis Deo, et in terra
pax hominibus bonae voluntatis.
Laudamus te, benedicimus te, ado-
ramus te, glorificamus te.
Gratias agimus tibi, propter mag-
nam gloriam tuam.
Domine Deus, rex coelestis, Deus
Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite, Jesu Chris-
te.
Domine Deus, agnus Dei, Filius
Patris.
Qui tollis peccata mundi, miserere
nobis.
Qui tollis peccata mundi, suscipe
deprecationem nostram.
Qui sedes ad dextram Patris, mi-
serere nobis.
Quoniam tu solus sanctus, tu solus
Dominus, tu solus altissimus
Jesu Christe.
Cum sancto Spiritu in gloria Dei
Patris. Amen.

Ere zij God in den hoge, en vrede op aarde
voor de mensen van goede wil.
Wij loven U, wij prijzen U, wij aanbidden U,
wij verheerlijken U.
Wij brengen U dank voor Uwe grote heer-
lijkheid.
Heer God, hemelse Koning, God, almachtige
Vader! Heer, eniggeboren Zoon, Jezus
Christus.

Heer God, lam Gods, Zoon des Vaders!

Gij, die de zonden der wereld wegneemt,
erbarm U onzer.
Gij, die de zonden der wereld wegneemt,
verhoor ons smeekgebed!
Gij, die gezeten zijt aan de rechterhand des
Vaders, erbarm U onzer.
Want Gij alleen zijt heilig, Gij alleen de
Heer, Gij alleen de allerhoogste, Jezus
Christus.
Met de Heilige Geest, in de heerlijkheid van
God de Vader. Amen.

SANCTUS

Sanctus, sanctus, sanctus, Domi-
nus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria
ejus.

Heilig, heilig, heilig is de Heer God der
heerscharen; Hemel en aarde zijn vol van
zijn heerlijkheid.

DE KLEINE MISSEN VAN BACH

Het woord „Mis” is voor de meeste Nederlanders zo onafscheidelijk verbonden aan de Katholieke eredienst, dat men zich verwonderd afvraagt, hoe een bij uitstek protestants componist als Bach missen kon schrijven. Deze verwondering berust op onbekendheid met de oorspronkelijke gebruiken van het Lutherse geloof. Het was allerm minst Luthers bedoeling, de eredienst in andere dan enkele principiele punten te wijzigen, in tegenstelling tot andere hervormers, bijvoorbeeld Calvijn.

Het was dus een onderdeel van Bachs taak als cantor, te zorgen voor de muziek van elk onderdeel van het ordinarium missae. Hij bewerkte daartoe vele missen van Lotti, Caldara, Zelenka, Palestrina, van Katholieke componisten dus. Zelf schreef hij vele stukken met Latijnse teksten, waarvan een aanzienlijk deel naar wij weten verloren is gegaan, bijvoorbeeld alle motetten en een Magnificat. Bewaard bleven slechts vier kleine missen, een grote (de z.g. Hohe Messe), vijf Sanctus en een Magnificat. Vermoedelijk nog geen derde deel van zijn gehele productie op dit gebied. Dit verlies is grotendeels te verklaren uit het feit dat kort na Bachs dood de meeste onderdelen met Latijnse tekst uit de liturgie werden geschrapt, en Bachs manuscripten van practisch standpunt bekeken dus waardeloos werden.

Onder „kleine mis” verstaat de Lutheraan iets anders dan de Katholiek. Bij de laatste is een „kleine mis” een volledige mis met korte tijdsduur, bij de eerste beduidt een „kleine mis” een gedeeltelijke mis, slechts bestaande uit Kyrie en Gloria. „Missa” was de gewone benaming daarvoor in Bachs tijd.

Het is duidelijk dat men bij Bach niet behoeft te zoeken naar oecumenische of katholiciserende tendenzen ter verklaring van zijn missen. Aanleiding ertoe was vooral gelegen in het feit dat Bach Kyrie en Gloria van de grote mis aan de Saksische koning zond als „Probestück” bij zijn verzoek om de titel van Kgl. Hof- und Kirchencompositeur. Men heeft toen ook maar meteen aangenomen dat Bach de overige missen voor het Katholieke Dresden hof zou hebben geschreven. Nog afgezien van het feit, dat zij voor de Katholieke dienst ongeschikt zijn door enkele afwijkende teksten, door hun lengte en door het ontbreken van de overige ordinaria, Bachs streng orthodoxe broodheren zouden hem meteen op de meest onervolle wijze ontslagen hebben, als zij hem ook maar een ogenblik verdacht hadden van sympathie voor het Roomse geloof. De zaak is dus eenvoudiger dan zij misschien lijkt. Bach schreef ook de missen voor zijn eigen eredienst. Dat hij aan de Katholieke koning niet een Protestantse cantate zond, waarin bijvoorbeeld de tekst voorkwam „des Pabsts und der Türken grausamen Mord und Lästerungen”, maar een werk dat des konings gevoelens en overtuiging althans niet zou kwetsen, is alleen een kwestie van gezond verstand.